

عنوان مقاله:

بررسی واژه شناختی دو واژه «ماده» و «ماده» از فارسی عامیانه تا اوستایی

محل انتشار:

دوفصلنامه زبان و زبان شناسی، دوره 16، شماره 32 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسنده:

امید بهبهانی - عضو هیئت علمی (بازنشسته) پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و مدرس پیشین دانشگاه ملی استرالیا

خلاصه مقاله:

مقاله حاضر با رویکردی واژه شناختی به بررسی واژه های «ماده» و «ماده» می پردازد که از دیدگاه ساختوازی [۱] تقریباً همانند، اما از نظر معنایی، و در عرصه واژگانی [۲] کاملاً متفاوت اند: «ماده در برابر نر» و «ماده، به معنی اصل هرچیز، مایه؛ در فلسفه: ماده در برابر صورت». نخستین را همه واژه ای با اصل فارسی می دانند، و دومین را عربی می پندارند. با بررسی دقیق این دو واژه از دیدگاه زبان شناسی تاریخی، و با ارائه نمونه هایی قانع کننده از متون موجود زبان های ایرانی کهن و ایرانی میانه، و نیز فارسی، نگارنده ابتدا به اثبات می رساند که هردو واژه از ریشه ایرانی آغازین اند، و سپس حدس نزدیک به یقین خود را در مورد معرب شدن «ماده» = «ماده» با خوانندگان در میان می گذارد که: گزارندگان متون فلسفی یونانی به زبان عربی، نخست در برخورد با اصطلاح یونانی "hyle"، آن را به صورت «هیولی» برگردانده، سپس با استفاده از ترجمه های عربی از متون پارسی میانه، واژه [m'tk' mādag] (=ماده، مایه، اصل) را که در فارسی نو (زبان گفتاری معاصرشان) به صورت «ماده» (با های غیرملفوظ) تلفظ می شده است، با افزودن تشدید، جامه عربی پوشانده و حتی معرب نیز نشمرده اند؛ بی آنکه غیرقرآنی [۳] بودن (افنان، ۱۹۶۴: ۱۵) و نبود پیشینه ای از آن در زبان عربی پیش از اسلام را در نظر گیرند. این واژه معرب با ظرایف معناشناختی متفاوت، و با جمع عربی «مواد» به زبان فارسی بازگشته و به غنای پیکره زبان و ادبیات فارسی افزوده است. [۱]. non-Qur'anic. [۲]. morphological. [۳]. lexical.

کلمات کلیدی:

واژه شناسی، تفسیر متن، متون کهن ایرانی و فارسی نو، تعریب

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1581237>

